

SĄLYGOS ĮKALINIMO ĮSTAIGOSE (2005)

Rėmėjai: Pagal susitarimą su Greifsvaldo (Vokietija) Ernst-Moritz-Arndt universiteto Kriminologijos katedra (AGIS projektas)

Tyrėjų grupė: S. Mališauskaitė-Simanaitienė, V. Kalpokas, G. Sakalauskas, L. Ūselė

Šio tarptautinio empirinio tyrimo tikslas buvo ištirti kalinimo sąlygas Europos šalyse (Estijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Lietuvoje, Rusijoje, Suomijoje, Švedijoje, Vokietijoje), užčiuopti esminius galimus žmogaus teisių pažeidimus (tiek kalinių, tiek darbuotojų), surinkti geros praktikos pavyzdžius.

Metodinę tyrimo dalį sudarė Greifsvaldo universiteto Kriminologijos katedroje sudarytos trys anketos – įkalintųjų apklausai, personalo apklausai ir bazinė anketa, skirta bendriems duomenims apie įstaigą surinkti. Jos patikslintos ir patobulintos bendrame projekto partnerių seminare Greifsvalde. Lietuvoje tyrimas buvo atliekamas Vilniaus 2-uosiuose pataisos namuose ir Pravieniškių 2-uosiuose pataisos namuose. Surinkti duomenys apdoroti SPSS programa ir (iš dalies) apibendrinti. Visose šalyse buvo apklausta 821 kalinys, pagrindiniai tyrimo imties duomenys pateikti lentelėje.

Šalis	N(= 821)	Amžius Ø	(SD)	Anksčiau kalėjė	Be mokyklinio išsilavinimo
Švedija	80	33,5	(10,7)	66,2%	11,3%
Suomija	81	34,1	(11,6)	60,5%	0,0%
Estija	102	30,7	(8,4)	58,4%	11,6%
Latvija	100	30,8	(9,2)	51,5%	15,3%
Lietuva	98	32,6	(10,3)	57,3%	14,9%
Lenkija	118	28,4	(8,8)	57,9%	8,1%
Vokietija - Rytų (M.-V.)	144	32,4	(9,0)	60,7%	8,4%
Vakarų (S.-H.)	98	38,1	(10,2)	79,8%	8,8%

Tyrimo rezultatai parodė (buvo atliktas apibendrinimas Greifsvaldo universiteto Kriminologijos katedroje), kad egzistuoja dideli skirtumai tarp kalinimo sąlygų Skandinavijos, Vidurio ir Rytų Europos šalyse. Rytų Europoje asmenys dažniausiai kalinami senuose pastatuose, kurie neatitinka keliamų higienos bei sveikatos reikalavimų (kamerose per mažai šviesos, per drėgna, kaliniai skundžiasi privatumo trūkumu ir pan.), kaliniai jaučiasi nesaugūs dienos ir nakties metu. Be to, čia kaliniai rečiau aprūpinami darbu, o darbo užmokestis labai mažas.

Kai kurie Lietuvos įkalinimo įstaigose atlikto tyrimo rezultatai apie kalinių savijautą.

Tokiems teiginiams visiškai arba iš dalies pritarė:

- Aš dažnai jaučiuosi prislėgtas – 67 %
- Aš jaučiuosi vienišas – 66 %
- Aš dažnai būnu irzlus ir įniršęs – 65 %
- Aš dažnai jaučiu įtampą – 73 %

Tyrimo metu taip pat buvo analizuotos darbuotojų darbo sąlygos, jų nuostatos, įsitikinimai, požiūris į kalinius.

Nors nacionalinė ataskaita nebuvo parengta, šio tyrimo duomenys naudojami Teisės institute rengiamiems pranešimams, moksliniams straipsniams, rengiamoms išvadoms.